

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 25558/2023
30.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хаџића, Мирјане Андријашевић, Весне Мастиловић и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца „МД Комерц“ д.о.о. за трговину и услуге Нови Сад, са седиштем у Новом Саду, чији је пуномоћник Марија Јоксовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Привредни суд у Сомбору, коју заступа Државно правобранилаштво Београд - Одељење у Новом Саду, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 149/23 од 31.05.2023. године, у седници већа одржаној дана 30.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 149/23 од 31.05.2023. године у преиначујућем делу става првог изреке и одлуци о трошковима поступка.

НЕ ПРИХВАТА се одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 149/23 од 31.05.2023. године у потврђујућем делу става првог изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 149/23 од 31.05.2023. године у потврђујућем делу става првог изреке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду Прр1 168/21 од 01.12.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете по основу повреде права на суђење у разумном року и исплати износ од 2.376.182,28 динара и на име трошкова поступка износ од 66.960,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, део тужбеног захтева којим се потражује исплата законске затезне камате на износ од досуђене главнице од 2.376.182,28 динара од 29.07.2016. године до коначне исплате је одбијен.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 149/23 од 31.05.2023. године, одбијена је жалба тужиоца, а жалба тужене је усвојена и пресуда Основног суда у Новом Саду Прр1 168/21 од 01.12.2022. године, преиначена у побијаном усвајајућем делу, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се обавезе тужена да му на име имовинске штете по основу повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 2.376.182,28 динара, као и захтев за накнаду трошкова парничног поступка са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, а обавезан је тужилац да туженој на име накнаде трошкова првостепеног поступка исплати износ од 16.500,00 динара, док је у преосталом непреиначеном одбијајућем делу (став трећи изреке) потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 33.000,00 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, из свих законских разлога, са предлогом да се о ревизији одлучи на основу члана 404. Закона о парничном поступку.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011....10/23), Врховни суд је оценио да ревизија тужиоца није основана у односу на преиначујући део и и у делу одлуке о трошковима поступка.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 04.03.2021. године, тужилац је поднео приговор Привредном суду у Сомбору ради убрзања стечајног поступка који се води пред тим судом под бројем Ст 9/15 над стечајним дужником АД за превоз путника и робе у друмском саобраћају „Кулатранс“ Кула у стечају, наводећи да је стечај отворен решењем суда Ст 9/15 од 25.06.2015. године, да је пријавио своја потраживања која се односе на неплаћене пружене услуге, да је закључком о листи признатих и оспорених потраживања Привредног суда у Сомбору Ст 9/15 од 29.07.2016. године утврђено и признато потраживање подносиоца приговора према стечајној маси стечајног дужника. Сматра да му је повређено право на суђење у разумном року. Привредни суд у Сомбору дана 22.04.2021. године решењем број Р4 Ст 455/21 усвојио је приговор предлагача, овде тужиоца, и утврдио да је у предметном стечајном поступку повређено његово право на суђење у разумном року и наложено поступајућем стечајном судији у предмету Привредног суда у Сомбору Ст 9/15 да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме све мере и радње у циљу уновчења простале имовине и намирењу поверилаца. Тужиоцу је признато потраживање у укупном износу од 2.376.182,28 динара, као необезбеђено и сврстано је у трећи исплати ред. У стечајном поступку тужилац није наплатио своје потраживање. На основу коначне листе признатих и оспорених потраживања разлучних и стечајних поверилаца од 30.03.2018. године утврђено је да је „Кулатранс“ на дан отварања стечаја било у већинском власништву друштвеног капитала.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиоца делимично усвојио и тужену обавезао да му на име накнаде имовинске штете

изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ признатог новчаног потраживања по закључку о коначној листи признатих и оспорених потраживања Привредног суда у Сомбору Ст 9/2015, а одбио део тужбеног захтева за исплату законске затезне камате на тај износ од дана отварања стечајног поступка, применом одредбе члана 32. став 1. Устава Републике Србије, одредби Закона о заштити права на суђење у разумном року, одредбе члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и члана 172. став 1. Закона о облигационим односима. По становишту првостепеног суда, тужена је по основу објективне одговорности у обавези да тужиоцу накнади штету коју потражује према дужнику, јер стечајни суд и други органи стечајног поступка нису предузимали или су неблаговремено и неадекватно предузимали потребне радње у циљу извршавања правноснажних и извршних пресуда, а утврђењем повреде права на суђење у разумном року због дугогодишњег трајања стечајног поступка, доказана је узрочно-последична веза између настале имовинске штете и поступања органа тужене, што представља повреду његовог права на мирно уживање имовине из члана 58. Устава РС и члана 1. Протокола 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у усвајајућем делу тако што је одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу за исплату главног потраживања, а потврдио првостепену пресуду у делу којим је одбијен тужбени захтев тужиоца за исплату законске затезне камате. Супротно становишту првостепеног суда, другостепени суд је закључио да одговорност тужене за накнаду предметне материјалне штете не може да се заснива искључиво на чињеници да је решењем суда утврђено да је тужиоцу повређено право на суђење у разумном року у стечајном поступку који је у току против његовог дужника и деклараторном закључку о коначној листи признатих и оспорених потраживања Привредног суда у Сомбору Ст 9/2015, имајући у виду да тужилац ни у чињеничним наводима тужбе а ни током поступка, није тврдио нити пружио доказе да је исходовао правноснажно решење о извршењу ради наплате свог новчаног потраживања које је пријавио у стечајном поступку. Такође, тужилац није доказао да би новчани износи добијени продајом покретних и непокретних ствари стечајног дужника, односно продајом стечајног дужника као правног лица, били довољни за исплату његовог утврђеног потраживања које је сврстано у трећи исплатни ред, у смислу одредбе члана 54. Закона о стечају и да је искључиво због неправилног или незаконтог рада стечајних органа изостало потпуно намирење тужиоца у стечајном поступку за који би одговарала тужена, па је одлуку донео применом правила о терету доказивања прописаног одредбом члана 231. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног суда, пресуда другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Право на мирно уживање имовине прописано је одредбом члана 58. Устава Републике Србије и чланом 1. Протокола 1 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода тако што је гарантовано сваком физичком и правном лицу неометано уживање своје имовине и прописано је да нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Закон о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, број 40/2015), у одредби члана 31. прописује да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективно (став 3). На основу одредбе члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, правно лице одговара за штету које његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Према закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. Према допуњеном закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године у погледу извршних дужника физичких и правних лица која не спадају у наведену категорију, нужно је утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед наплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

У конкретном случају тужиоцу је решењем Привредног суда у Сомбору Р4 Ст 455/2021 од 22.04.2021. године утврђено да је у предметном стечајном поступку повређено његово право на суђење у разумном року. Међутим, тужилац није доказао да је услед повреде права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда Ст 9/15 имовинска штета коју потражује, последица неадекватног поступања органа тужене за окончање тог поступка.

По становишту овог суда, за објективну одговорност тужене државе за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року повериоца комерцијалног потраживања према дужнику са већинским друштвеним или државним капиталом, а које је настало у њиховом међусобном пословном односу, као у конкретном случају, није довољно само то што му је у стечајном поступку утврђена повреда права на суђење у разумном року, јер је неопходно да тужилац за такво своје потраживање није могао да покрене поступак принудне наплате свог потраживања пре отварања стечајног поступка над стечајним дужником, у ситуацији када се не ради о потраживању из радног односа које је остало неизмирено у поступку стечаја. Такође, тужилац у смислу члана 231. ЗПП није доказао да је у моменту отварања стечајног поступка над стечајним дужником и када му је утврђена повреда права на суђење у разумном року, стечајни дужник имао довољно новчаних средстава у својој имовини и да би се из средстава добијених уновчењем имовине стечајног дужника по правилима стечаног поступка, могло наплатити новчано потраживање (сврстано у трећи исплатни ред) у обиму како се потражује тужбеним захтевом, а да му иста нису исплаћена због неправилног и незаконитог рада тужене, што би био основ одговорности за накнаду

имовинске штете у овом поступку. Из изнетих разлога, неосновано се наводима ревизије указује да је одлуком другостепеног суда повређено право тужиоца на имовину, те да се одговорност Републике Србије заснива на неспровођењу судских одлука.

Имајући у виду наведено како тужилац није доказао постојање узрочно-последичне везе између штете коју трпи у висини признатог, а неисплаћеног потраживања и неадекватног поступања органа тужене у наведеном стечајном поступку, то се неосновано наводима ревизије оспорава правила примена материјаног права.

Правилна је и одлука о трошковима поступка, јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и члана 154. Закона о парничном поступку.

Из изнетих разлога, Врховни суд је применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о дозвољености изјављене ревизије против другостепене пресуде у потврђујућем делу у погледу одлуке о камати, на основу члана 404. став 2. Закона парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011...10/2023, у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је оценио да нема места одлучивању о ревизији као изузетно дозвољеној, због чега је одлучио као у ставу другом изреке на основу одредбе члана 404. ЗПП.

Испитујући дозвољеност ревизије у погледу одлуке о камати, на основу члана 410. став 2. тачка 5.ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија недозвољена.

Према члану 403. став 3. ЗПП ревизија није дозвољена у имовинско-правним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Чланом 28. ЗПП прописано је да кад је за утврђивање стварне надлежности, састава суда, права на изјављивање ревизије и у другим случајевима предвиђеним у овом закону меродавна вредност предмета спора, као вредност предмета спора узима се само вредност главног захтева (став 1.). Камате, уговорна казна и остала споредна тражења, као и парнични трошкови не узимају се у обзир ако не чине главни захтев (став 2.).

У конкретном случају, побијаном другостепеном одлуком у потврђујућем делу одлучено је о камати. Камата представља споредно потраживање, па се према цитираном члану 28. ЗПП, не узима у обзир приликом оцене права на изјављивање ревизије у ситуацији када не чини главни захтев, због чега ревизија није дозвољена.

Из изнетих разлога, на основу члана 413. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Весна Субић**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић